

Гоблик Володимир Васильович

*доктор економічних наук, доцент кафедри менеджменту та управління економічними процесами
Мукачівський державний університет*

Щербан Тетяна Дмитрівна

*доктор психологічних наук, професор кафедри психології
Мукачівський державний університет*

Гоблик Владимир Васильевич

*доктор экономических наук, доцент кафедры менеджмента и управления экономическими процессами
Мукачевский государственный университет*

Щербан Татьяна Дмитриевна

*доктор психологических наук, профессор кафедры психологии
Мукачевский государственный университет*

Hoblyk V.

*doctor of economic sciences, associate professor of management and economic processes management department
Mukachevo state university*

Scherban T.

*doctor of psychology sciences, professor of psychology department
Mukachevo state university*

**ЛІСИ ЯК ТУРИСТИЧНИЙ РЕСУРС: ПРОБЛЕМИ ЗБЕРЕЖЕННЯ,
ПРИМНОЖЕННЯ ТА РАЦІОНАЛЬНЕ ВИКОРИСТАННЯ
ЛЕСА КАК ТУРИСТИЧЕСКИЙ РЕСУРС: ПРОБЛЕМЫ СОХРАНЕНИЯ,
ПРИУМНОЖЕНИЯ И РАЦИОНАЛЬНОГО ИСПОЛЬЗОВАНИЯ
FORESTS AS TRAVEL RESOURCES: PROBLEMS OF SAVING,
INCREASING AND RATIONAL USE**

Анотація. В статті відокремлені проблеми раціонального використання лісів як основного ресурсу розвитку туристичної індустрії, участі сільського населення методом громадського лісокористування.

Ключові слова: туристичний ресурс, сільське населення, лісове господарство, громадське лісокористування.

Аннотация. В статье выделены проблемы рационального использования лесов как основного ресурса развития туристической индустрии, участия сельского населения методом общественного лесопользования.

Ключевые слова: туристический ресурс, сельское население, лесное хозяйство, общественное лесопользования.

Abstract. In the article was separated the issues of rational use of forest resources as the main development of the tourism industry, the participation of the rural population by the public forest.

Keywords: tourism resources, rural population, forestry, public forest.

Туристично-рекреаційний потенціал Закарпатської області є достатньо важливим з огляду на перспективу вдосконалення інвестиційного клімату в усіх чотирьох транскордонних регіонах, сформованих за участю регіону на кордоні між Україною та ЄС. Крім того, його ефективне використання дозволяє сподіватися на реалізацію успішних транскордонних інвестиційних проектів багатостороннього характеру: розробку та

взаємовигідну експлуатації туристичних маршрутів, лікувально-оздоровчих і логістичних мереж, відпочинкових турів у гірській частині Карпат тощо [1].

Найбільшим багатством Закарпатської області, яке формує основу її природно-ресурсного потенціалу, зокрема у контексті розвитку туризму та залучення в цю сферу господарського комплексу області інвесторів, є ліси, що займають понад 50% території Закарпаття.

В Українських Карпатах збережені найбільші в Європі ділянки пралісів, а Карпатський біосферний заповідник належить до найбільших та найцікавіших об'єктів природно-заповідного фонду України.

Проблеми з лісовими ресурсами Закарпаття полягають у вирубуванні лісів на крутих схилах, що приводить до ерозій, зсувів, катастрофічних повеней, просторово нераціональній вирубці, перевищенні обсягів вирубування над обсягами заліснення. У процесі транспортування деревини нищать ландшафти, водні об'єкти, завдається шкода біорізноманіттю. Нищення лісових комплексів псує лісово-гірські ландшафти та зменшує туристичну привабливість регіону. Зменшення кількості лісів зменшує обсяги ловлення двооксиду вуглецю, і, відповідно, збільшена концентрація парникових газів спричиняє кліматичні зміни.

Місцеве сільське населення в більшості випадків не бере участі в плануванні, управлінні та легальному використанні лісових (та нелісових) ресурсів, не отримує вигоду, фінансових доходів від сусідства з лісовими та заповідними лісовими територіями. Часто самі жителі беруть участь у незаконних вирубках лісів, тим самим сприяють виникненню побічних екологічних проблем (повені). Позитивний приклад залучення населення до дворівневого планування використання лісових ресурсів є в області (села Нижній Бистрий та Богдан) [2]. Метод громадського лісогосподарювання полягає в залученні місцевого (сільського) населення до розробки стратегічного плану розвитку громади на основі природних ресурсів та операційного плану розвитку лісового господарства. Пілотні проекти по впровадженню методу громадського лісогосподарювання були виконані в рамках проекту FORZA та отримали підтримку населення та влади [3].

Досягнення сталого багатофункціонального ведення лісового господарства, в тому числі шляхом впровадження наближеного до природи лісівництва є нагальною потребою, оскільки ведення лісового господарства в основному зосереджується на вирощуванні лісу для виробництва деревини без зважання на багатофункціональність лісу. При сталому багатофункціональному веденні лісового господарства, окрім суто лісовирощування, чільне місце займає туристична, рекреаційна галузі та галузі, що пов'язані з використанням грибів, ягід, лікарської сировини, мисливським господарством. Господарювання за принципами наближеного до природи лісівництва вже багато років застосовується у країнах Європи і відрізняється від сучасного українського лісогосподарювання

комплексним підходом до використання лісу через багатофункціональне ведення лісового господарства, яке включає в себе екологічні, економічні та соціальні потреби місцевого населення та держави в цілому [4].

Потребують зміни не тільки підходи до лісового господарства, а також й методи його ведення. Екологічно безпечним та необхідним є поступове впровадження рубок переформування та використання сучасної природозберігаючої техніки лісівниками. Це дозволить зберігати екологічні властивості лісу, біорізноманіття та досягати економічного й соціального ефекту.

Вирішенню соціальних проблем області сприятиме запровадження глибокої обробки деревини, залучення місцевого населення до такої діяльності, формування лісового кластера та кластерного менеджменту. Знову ж таки дані підходи не є новими для області, і декілька пілотних проектів уже було реалізовано в області. Рекомендаціями для Карпатського регіону в рамках упровадження кластерної системи управління є необхідність посилення ролі лісового кластера в напрямку деревообробки, дерев'яне домобудування, лісовий туризм та обробка недержавної лісової продукції [5].

На жаль, існуюча програма розвитку лісового господарства в області має на меті досягнення сталого лісового господарства, проте спрямована в першу чергу на досягнення економічних результатів та безперерйну роботу лігоспів та деревообробних підприємств і не визначає основні цілі регіональної політики в галузі деревообробки, до яких відносять впровадження сучасних технологій розробки лісосік та заготівлі деревини, якісне лісовідновлення та збереження лісів, поглиблення переробки деревини, створення нових виробництв та технічне переоснащення існуючих, створення кластерів. В подальшому в програмних документах в галузі лісового господарства необхідно передбачати досягнення балансу інтересів власників лісів, суб'єктів господарювання і місцевого населення, розвиток виробничої бази для збільшення обсягів недержавного використання лісів (грибів, ягід, лікарської сировини), поглиблення деревообробки, перевищення обсягів заліснення над вирубуванням, упровадження природозберігаючих технологій при заготівлі та вивезенні деревини.

Отже, для сталого розвитку лісового господарства сільських територій, ефективного використання лісів у туристичній галузі слід упроваджувати методи громадського лісогосподарювання, впровадження наближеного до природи лісівництва, розвиток лісового туризму, збільшення обсягів заліснення та заповідання лісових територій.

Література

1. Гоблик В. В. Внешнеэкономические связи в трансграничных регионах: опыт Украины и стран Евросоюза: монографія / В. В. Гоблик; Мукачевский государственный университет. — М.: ЦСП и М, 2015. — 318 с.
http://www.forza.org.ua/fa/files/community_forestry_ukr.pdf
<http://www.forza.org.ua/index.php?mid=81&lch=ukr>
<http://www.forza.org.ua/index.php?mid=79&lch=ukr>
<http://www.forza.org.ua/fa/files/korotkyiklaster.pdf>